

HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE
PODRUČNI URED KRIŽEVCI

**PROFESIONALNE NAMJERE
UČENIKA ZAVRŠNIH RAZREDA OSNOVNIH ŠKOLA
NA PODRUČJU KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE
U ŠKOLSKOJ GODINI 2012./2013.**

Martina Majić, mag. psych.

Odsjek za profesionalno usmjeravanje i obrazovanje

martina.majic@hzz.hr

SIJEČANJ / 2013.

SAŽETAK

Kao dio cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja, krajem 2012. godine proveli smo Anketu o profesionalnim namjerama učenika osmog razreda osnovne škole, putem anketnog upitnika čiji su jedan dio ispunili učenici, a drugi dio razrednici. Cilj Ankete je dobiti uvid u buduću ponudu mladih kadrova na tržištu rada naše županije, kao i razmjere i sadržaj potrebe učenika za stručnom pomoći pri izboru zanimanja.

Tri četvrtine, od ukupno 1260 ispitanika, su odabrali svoj profesionalni smjer, dok četvrtina njih još nije odlučila kamo nakon osnovne škole. Najveći broj učenika je odabrao jedan od smjerova četverogodišnjih strukovnih škola, pri čemu su i ove godine učenicima najprivlačnija zanimanja tehničar za računalstvo, medicinska sestra/ tehničar opće njege, elektrotehničar, fizioterapeutski tehničar, te komercijalist. Na drugom mjestu po zastupljenosti učeničkog odabira su gimnazije, pri čemu je opća gimnazija i općenito najtraženiji obrazovni program u profesionalnim interesima učenika. Na trećem mjestu interesa su razni smjerovi trogodišnjih strukovnih škola, i to u najvećem broju za zanimanja kuhar, vozač motornog vozila, automehaničar, mehaničar poljoprivredne mehanizacije i frizer. Najmanje učenika se odlučuje za umjetničke škole.

Prilikom izbora zanimanja većina učenika se mora suočiti s problemom nekoliko podjednako privlačnih zanimanja, te sumnjom hoće li uopće moći upisati željeni program. Sukladno tome, većina učenika želi pomoć savjetnika za profesionalno usmjeravanje, i to najčešće u vidu informiranja i savjetovanja.

Od oko petine od ukupnog broja učenika za koje razrednici smatraju da imaju posebno izražene sposobnosti za određena područja, najviše je onih talentiranih za sport, jezike, matematiku, te glazbu, kao i onih koji su izrazito uspješni u svim područjima, te većina njih namjerava upisati opću ili prirodoslovno-matematičku gimnaziju.

Što se tiče učenika s razvojnim i/ili zdravstvenim teškoćama, u ovoj generaciji 93 učenika pohađa nastavu s nekim oblikom prilagodbe, te će biti uključeni u postupak profesionalnog usmjeravanja pri našem Odsjeku.

SADRŽAJ

UVOD.....	3
CILJ I PROBLEMI.....	3
METODA.....	4
1. Ispitanici	4
2. Instrument.....	4
3. Postupak.....	4
REZULTATI I RASPRAVA.....	5
1. Profesionalne namjere učenika 8. razreda.....	6
2. Izrazite sposobnosti i sklonosti učenika za pojedina nastavna područja	14
3. Teškoće pri izboru zanimanja	15
ZAKLJUČAK	18

UVOD

Cjeloživotno profesionalno usmjeravanje u Republici Hrvatskoj ima tradiciju dulju od osamdeset godina. Institucionalni počeci profesionalnog usmjeravanja vezuju se uz osnivanje prve Stanice za savjetovanje pri izboru zvanja davne 1931. godine. Od tada do danas su se promijenili mnogi društveni, zakonski i institucionalni okviri rada savjetnika za profesionalno usmjeravanje, no suština rada je ostala ista. **Cjeloživotno profesionalno usmjeravanje uključuje skup različitih stručnih postupaka kojima se identificiraju mogućnosti, interesi i kompetencije korisnika, kako bi donijeli odluke o obrazovanju, osposobljavanju i zapošljavanju i upravljali vlastitim profesionalnim razvojem.**

U sklopu Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, u svakom od 22 Područna ureda rade savjetnici za profesionalno usmjeravanje koje svakodnevno pružaju opisane usluge učenicima osnovnih i srednjih škola, studentima, nezaposlenim osobama, tražiteljima zaposlenja, te ostalima. Odsjek za profesionalno usmjeravanje i obrazovanje u Područnom uredu Križevci, ostvaruje dugogodišnju suradnju sa svim osnovnim i srednjim školama na području Koprivničko-križevačke županije. Najveći naglasak u našem radu stavljamo na pružanje stručne pomoći učenicima završnih razreda osnovnih škola prilikom izbora njihovog prvog zvanja, te na pravovremeno informiranje i savjetovanje maturanata, kako bi izabrali studij primjeren svojim sposobnostima, interesima, te budućim mogućnostima zapošljavanja, čime u konačnici želimo utjecati na smanjenje nesklada između ponude i potražnje, prvenstveno na regionalnom, a time i na nacionalnom tržištu rada.

Kako bi saznali kakvi su interesi za nastavkom školovanja učenika osmih razreda osnovnih škola, koji obrazovni programi ili zanimanja ih najviše privlače, te koje su eventualne nedoumice oko izbora istoga, i ove smo školske godine proveli Anketu o profesionalnim namjerama učenika završnih razreda osnovne škole. U samom provođenju ankete uvelike su nam pomogli razrednici i stručni suradnici škola, na čemu im i ovom prilikom zahvaljujemo.

CILJ I PROBLEMI

Cilj ovog istraživanja je utvrditi relevantne pokazatelje profesionalnih namjera učenika završnih razreda osnovnih škola radi praćenja trendova u profesionalnim interesima, dobivanja uvida u buduću ponudu mladih kadrova na tržištu rada naše županije, te djelotvornijeg profesionalnog usmjeravanja, s krajnjim ciljem smanjenja nesklada ponude i potražnje na tržištu rada.

Opisani cilj istraživanja koncipiran je kao odgovor na sljedeće probleme:

1. Utvrditi profesionalne namjere učenika osmih razreda osnovnih škola u Koprivničko-križevačkoj županiji
2. Odrediti razmjere potrebe za aktivnostima profesionalnog usmjeravanja ove generacije učenika
3. Prepoznati nadarene učenike ili one koji pokazuju poseban interes ili sklonost za određeno nastavno područje i njihove karakteristike
4. Prepoznati učenike s teškoćama i njihove karakteristike

METODA

1. Ispitanici

U istraživanju je sudjelovao 1260 učenika osmih razreda iz svih osnovnih škola na području Koprivničko-križevačke županije (23 škole). Ukupan uzorak je sačinjavalo podjednako dječaka (51 % ili 642 učenika) i djevojčica (49 % ili 618 učenika).

2. Instrument

Anketa o profesionalnim namjerama učenika završnog razreda osnovne škole je instrument koji se sastoji od dva dijela: prvi dio popunjavaju učenici, dok na pitanja u drugom dijelu odgovaraju njihovi razrednici.

Učenici su izvijestili o svojim sociodemografskim karakteristikama (spolu, dobi, školi koju pohađaju), školskom uspjehu u 6., 7. i očekivanom uspjehu u 8. razredu osnovne škole, kao i svojim namjerama nakon završetka osnovnoškolskog obrazovanja, te eventualnoj potrebi za stručnom pomoći pri izboru zanimanja.

Razrednici su odgovorili na pitanja o izrazitim sposobnostima i interesima učenika, te njihovim eventualnim teškoćama u učenju i/ili ponašanju, procijenili su potrebu učenika za savjetom stručnjaka za profesionalno usmjeravanje, razloge i vrstu te potrebe, te upisali podatke o obrazovanju roditelja učenika.

3. Postupak

Istraživanje je provedeno krajem 2012. godine, a proveli su ga razrednici ili stručni suradnici pojedinih škola. Ispitivanje nije bilo anonimno, provedeno je u školama, grupno, pismenim putem, a prikupljeni podatci obrađeni su računalnim programom SPSS – Statističkim paketom za društvene znanosti.

REZULTATI I RASPRAVA

U tablici 1. možemo vidjeti detaljnu raspodjelu anketiranih učenika s obzirom na osnovne škole koje završavaju u šk. god. 2012./2013.

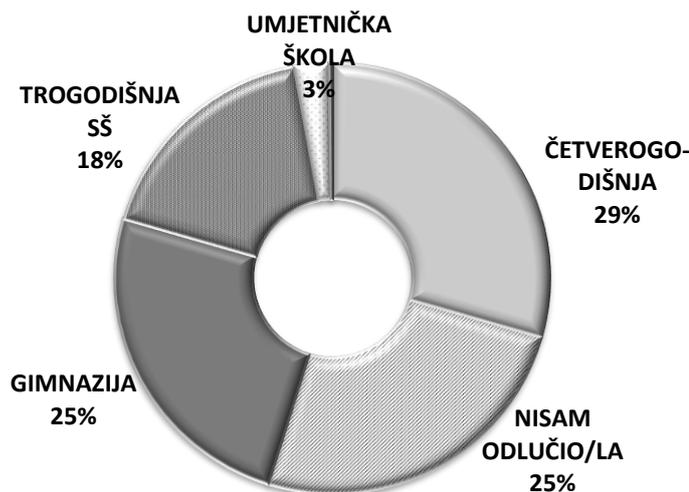
Tablica 1. Raspodjela broja ispitanika s obzirom na pohađanu osnovnu školu

NAZIV ŠKOLE	BR. UČENIKA 8. RAZREDA	ANKETIRANI UČENICI		UDIO U UZORKU
		N	%	
OŠ Andrije Palmovića Rasinja	25	24	96,0	1,9
OŠ "Antun Nemčić Gostovinski" Koprivnica	92	91	98,9	7,2
OŠ "Braća Radić" Koprivnica	138	135	97,8	10,7
OŠ "Đuro Ester" Koprivnica	100	96	96,0	7,6
OŠ "Fran Koncelak" Drnje	64	64	100,0	5,1
OŠ Gola	29	29	100,0	2,3
OŠ Koprivnički Bregi	33	33	100,0	2,6
OŠ Legrad	19	19	100,0	1,5
OŠ "Mihovil Pavlek Miškina" Đelekovec	18	17	94,4	1,3
OŠ "Prof. Blaž Mađer" Novigrad Podravski	27	27	100,0	2,1
OŠ Sokolovac	37	35	94,6	2,8
UKUPNO PODRUČJE ISPOSTAVE KOPRIVNICA	582	570	97,9	45,2
OŠ "Grigor Vitez" Sv.Ivan Žabno	69	68	98,6	5,4
OŠ Kalnik	15	15	100,0	1,2
OŠ Ljudevita Modeca Križevci	123	115	93,5	9,1
OŠ Sidonije Rubido-Erdödy Gornja Rijeka	34	34	100,0	2,7
OŠ Sv.Petar Orehovec	34	32	94,1	2,5
OŠ "Vladimir Nazor" Križevci	123	119	96,7	9,4
UKUPNO PODRUČJE ISPOSTAVE KRIŽEVCI	398	383	96,2	30,4
OŠ Fedinandovac	27	27	100,0	2,1
OŠ Grgura Karlovačana Đurđevac	98	82	83,7	6,5
OŠ Ivan Lacković Croata Kalinovac	16	16	100,0	1,3
OŠ Kloštar Podravski	76	75	98,7	6,0
OŠ Molve	46	45	97,8	3,6
OŠ Prof. Franje-Viktora Šignjara Virje	63	62	98,4	4,9
UKUPNO PODRUČJE ISPOSTAVE ĐURĐEVAC	326	307	94,2	24,4
UKUPNO KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA	1306	1260	96,5	100,0

Kako vidimo u tablici 1., Anketom o profesionalnim namjerama učenika osmih razreda osnovne škole obuhvaćeni su gotovo svi učenici osmih razreda osnovnih škola Koprivničko-križevačke županije u ovoj školskoj godini, odnosno njih 96,5 %. Najviše je anketiranih učenika na području Ispostave Koprivnica (570), te nešto više na području Ispostave Križevci (398) nego Đurđevac (326).

1. Profesionalne namjere učenika 8. razreda

Kako bismo utvrdili profesionalne namjere naših ispitanika, prije svega smo utvrdili koliki udio njih ima sliku o tome za što se žele školovati, odnosno mogu li navesti jedan ili više obrazovnih programa koji ih zanimaju, a koliki udio navodi da je posve neodlučan. Kako zorno vidimo u grafičkom prikazu 1., većina učenika je odabrala svoj profesionalni smjer (75 % ili 935 učenika), dok je četvrtina njih (25 % ili 318 učenika) još nije odlučila. Naglasimo i da su tri učenika izjavila da se neće dalje školovati, a sedam učenika nije odgovorilo na ovo pitanje, te su izuzeti iz daljnje analize.

Grafički prikaz 1. Raspodjela udjela ispitanika s obzirom na odluku o nastavku školovanja

Iako smo za ovu generaciju anketiranje proveli oko mjesec dana ranije nego proteklih godina, te učenici prije *Ankete* nisu imali priliku proučiti brošuru *Kamo nakon osnovne škole?* koja obiluje informacijama o obrazovnim programima, nego su dobili kratki informativni letak o programima u našoj županiji, možemo primijetiti da se, suprotno očekivanjima, udio neodlučnih učenika smanjio 7-10 % u odnosu na protekle tri godine. Pošto učenici u najvećem broju slučajeva obrazovanje i nastavljaju u srednjim školama u našoj županiji, pretpostavljamo da su informacije na letku bile dostatne. Također, ove godine se uvode elektronski upisi, o čemu je bilo dosta riječi u medijima, što smatramo da je također potaknulo ranije razmišljanje roditelja i učenika o izboru zanimanja.

Od ukupnog broja učenika koji su odlučili koju školu žele upisati u sljedećoj školskoj godini, a vrlo slično prethodnim generacijama, najveći broj učenika je odabrao jedan od smjerova četverogodišnjih strukovnih škola (369 učenika). Na drugom mjestu po zastupljenosti učeničkog odabira su gimnazije (309 učenika), slijede ih razni smjerovi trogodišnjih strukovnih škola (222 učenika), a naposljetku su umjetničke škole (32 učenika). U odnosu na prošle tri generacije, možemo primijetiti blagi trend porasta interesa za gimnazije, dok se i ove kao i prethodne godine u odnosu na prošlih nekoliko generacija vidi dvostruko veći interes za umjetničke škole.

Od 935 učenika koji su donijeli odluku o svom profesionalnom putu, njih 889 je navelo i konkretan smjer, zanimanje ili naziv obrazovnog programa za koji se želi školovati. Manji dio učenika je pri tome naveo i alternative o kojima razmišlja, te je kao njihov izbor u analizu uzet zahtjevniji

program koji je naveden (četverogodišnji), pod pretpostavkom da je to učenikov prvi izbor, dok su manje zahtjevni programi (trogodišnji) alternativa. Učeničke profesionalne interese, s obzirom na osnovne škole koje trenutno završavaju, u cijelosti donosimo u tablici 2.

Tablica 2. Raspodjela broja učenika s obzirom na namjeru upisa srednjoškolskih obrazovnih programa, prema pohađanoj osnovnoj školi (legenda oznaka škola je ispod tablice)

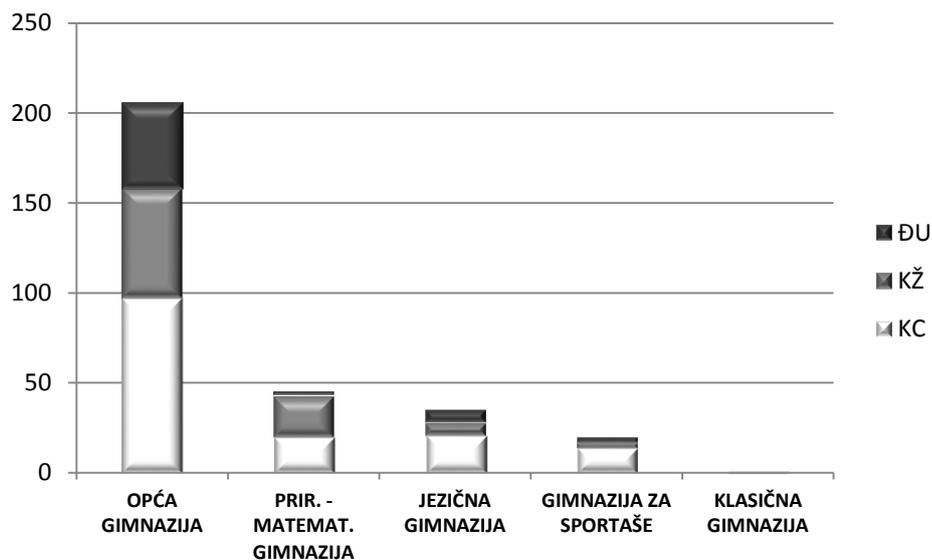
Rang	Obrazovni program	Ukupno uč.	Osnovne škole*																						
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
1.	OPĆA GIMNAZIJA	206	1	23	27	15	3	7	3	25	9			9	6	5	25	4	7	4	4	4	2	7	16
2.	TEHNIČAR ZA RAČUNALSTVO	52	1	2	4	6	5			5	8	1	1	2			2	1	3	1	3				7
3.	MED. SESTRA/ TEHNIČAR OPĆE NJEGE	49	2	1	5	8	4	1		4	1		4	4	1		3		4	2	2		2		1
4.	PRIROD. - MATEMATIČKA GIMNAZIJA	45		5	4	6		2			4	2			1	1	7			1		1			11
5.	KUHAR	43		2		1		2	1	1	4		3	6	1	1	4	2	3		2	2			8
6.	JEZIČNA GIMNAZIJA	35	2	3	6	7		1		4	1			1			2		1	1	1	1	1		3
7.	VOZAČ MOTORNOG VOZILA	32			4		3	1	1	2		2		4	3		2		1		7				2
8.	KOMERCIJALIST	29									2		3				11					3		5	5
9.	FIZIOTERAPEUTSKI TEHNIČAR	27		3	5	3		2	1	1				2	1		1	1	2	1		1	2		1
10.	AUTOMEHANIČAR	23	2	2					1	1	3			2			2	1	3		1	2	2		1
11.	EKONOMIST	22		2	2	2	1			1	2	2		4		1	1	2							2
	ELEKTROTEHNIČAR	22		6	4	1		2		1	1				2	2				1					2
12.	GIMNAZIJA ZA SPORTAŠE	20		3	1	6		2						2			2		1	1			1		1
	UPRAVNI REFERENT	20		7	2	1		2		3				1	1	1							2		
13.	HOTELIJERSKO-TURISTIČKI TEHNIČAR	19	1	2	2	2					4			1			2	2		1					2
	TEHNIČAR ZA CESTOVNI PROMET	19		1						1	1		1				6				1	5			3
14.	VETERINARSKI TEHNIČAR	18			1	3			1		3						2					1		2	5
15.	FARMACEUTSKI TEHNIČAR	17		2	2	2					3			1			1			1	1		3		1
16.	GLAZBENA ŠKOLA	16		1		2				1	3						3		1		1				4
17.	FRIZER	13		1	1		1	1			1			1			1						1	2	3
	MEHANIČAR POLJOPR. MEHANIZACIJE	13								1	5						2			1			2		2
18.	POLJOPR. TEHNIČAR FITOFARMACEUT	12							1	1	1						2						2		5
	KONOBAR	12												2		2			1			3	1		3

19.	TEHNIČAR ZA MEHATRONIKU	11				1		4	1	1				3	1				
20.	POLJOPR. TEHNIČAR OPĆI	9		2	1		1		1							1	2	1	
21.	AUTOMEHATRONIČAR	8		4	1	1				1					1				
	KOZMETIČAR	8				2			2	1		1		1		1			
	PRODAVAČ	8		2			1		1	1		1					1		
22.	LIKOVNI TEHNIČAR	6		1			2	1					1				1		
	STROJOBRAVAR	6		1		1			1			1	1				1		
23.	MESAR	5				1							1			2	1		
	STOLAR	5		1				1								2			1
24.	DIZAJNER ODJEĆE	4	1	3															
	AUTOELEKTRIČAR	4					1		2						1				
	SOBOSLIKAR-LIČILAC	4	1	1	1									1					
	ZIDAR	4										1					2		1
25.	GRAĐEVINSKI TEHNIČAR	3													1		2		
	GRAFIČKI DIZAJNER	3			1			2											
	ELEKTROINSTALATER	3	2		1														
	SLASTIČAR	3		1		1		1											
26.	FOTOGRAF	2		1															1
	PREHRAMBENI TEHNIČAR	2														2			
	TEHNIČAR ZA ELEKTRONIKU	2									1					1			
	PEKAR	2															1		1
	POMOĆNI KUHAR I SLASTIČAR	2									1	1							
	VODOINSTALATER	2			2														
	ELEKTRIČAR	2			1								1						
27.	KLASIČNA GIMNAZIJA	1											1						
	AGROTURISTIČKI TEHNIČAR	1														1			
	RAČ. TEHNIČAR U STROJARSTVU	1							1										
	STROJARSKI TEHNIČAR	1																	1

U nastavku ovog istraživanja, detaljnije ćemo promotriti učeničke interese posebno za svaku od tri vrste srednjoškolskih obrazovnih programa – gimnazije, strukovne škole i umjetničke škole.

1. a. Interes učenika za gimnazije

U pogledu gimnazijskih programa, kako možemo vidjeti u tablici 2. na prethodnim stranicama, opća gimnazija je najtraženiji obrazovni program u profesionalnim interesima učenika osmih razreda, te su i ostala gimnazijska usmjerenja pri vrhu tog poretka. U grafičkom prikazu 2. možemo vidjeti specifične interese učenika za pojedine gimnazijske programe prema području Ispostave HZZ-a kojem učenici, s obzirom na osnovnu školu koju pohađaju, pripadaju.

Grafički prikaz 2. Raspodjela interesa učenika za gimnazijske programe, s obzirom na područje kojem pripadaju

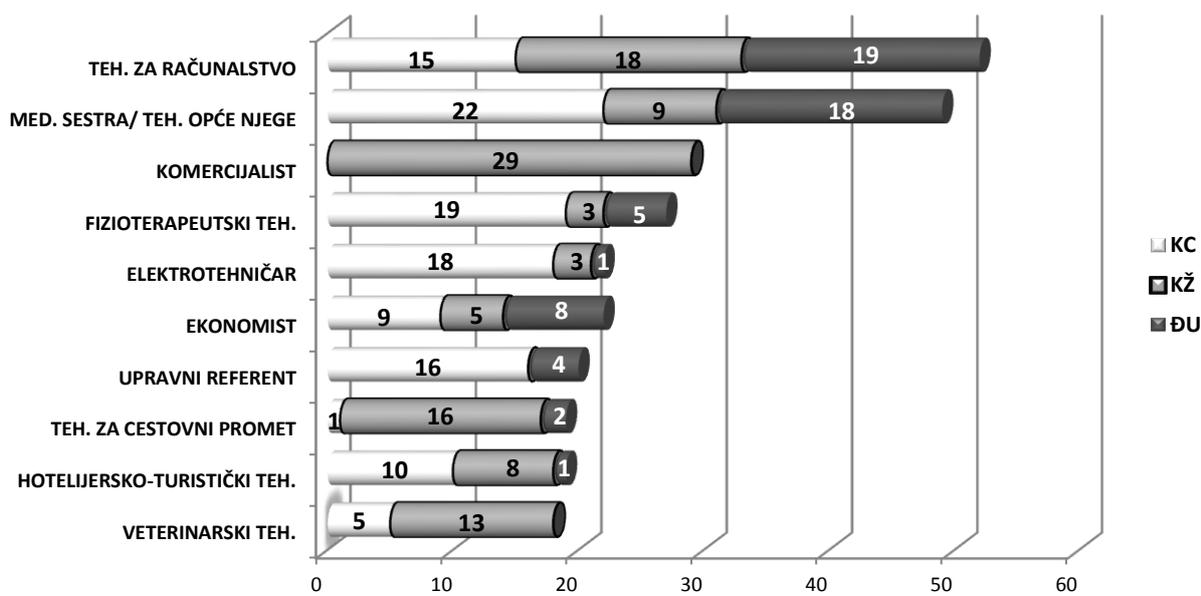
Na sva tri područja daleko je najizraženiji interes za opću gimnaziju za koju se odlučuje 206 učenika, od toga 97 s područja Ispostave Koprivnica, 61 s područja Ispostave Križevci i 48 s područja Ispostave Đurđevac. Prirodoslovno-matematički smjer zanima ukupno 45 učenika, od toga 20 s područja Ispostave Koprivnica, 23 s područja Ispostave Križevci i svega 2 s područja Ispostave Đurđevac. Interes za jezičnu gimnaziju (35 učenika) je najizraženiji na područja Ispostave Koprivnica (21 učenik, područje Ispostave Križevci i Đurđevac po 7 učenika), slično kao i za odjel za sportaše opće gimnazije (ukupno 20 učenika, 14 s područja Ispostave Koprivnica, po 3 s područja Ispostave Križevci i Đurđevac). Jedan učenika s područja Ispostave Križevci namjerava upisati klasičnu gimnaziju.

Možemo konstatirati kako su i ove godine učenički interesi za gimnazije sukladni geografskoj blizini pojedinih odjela. Izuzev klasične gimnazije, u Koprivnici postoje sva ostala usmjerenja, te su i učenički interesi prema njima podijeljeni, u Križevcima je opće i prirodoslovno-matematičko usmjerenje, koje prevladava u interesima učenika tog područja, jednako kao i što je u Đurđevcu samo opće usmjerenje i daleko najveći interes za njega.

1. b. Interes učenika za strukovne škole

U srednjoškolskom sustavu Republike Hrvatske, strukovne srednje škole dijelimo na četverogodišnje i trogodišnje, te smo sukladno tome proveli analizu.

Kada na isti način kao za gimnazije, prema područjima, promatramo učenički interes za četverogodišnja strukovna usmjerenja, nailazimo na poredak i raspodjelu najznačajnijih 10 programa prikazanu na grafičkom prikazu 3. Cjelovit prikaz je, podsjećamo, u tablici 2. na prethodnim stranicama.

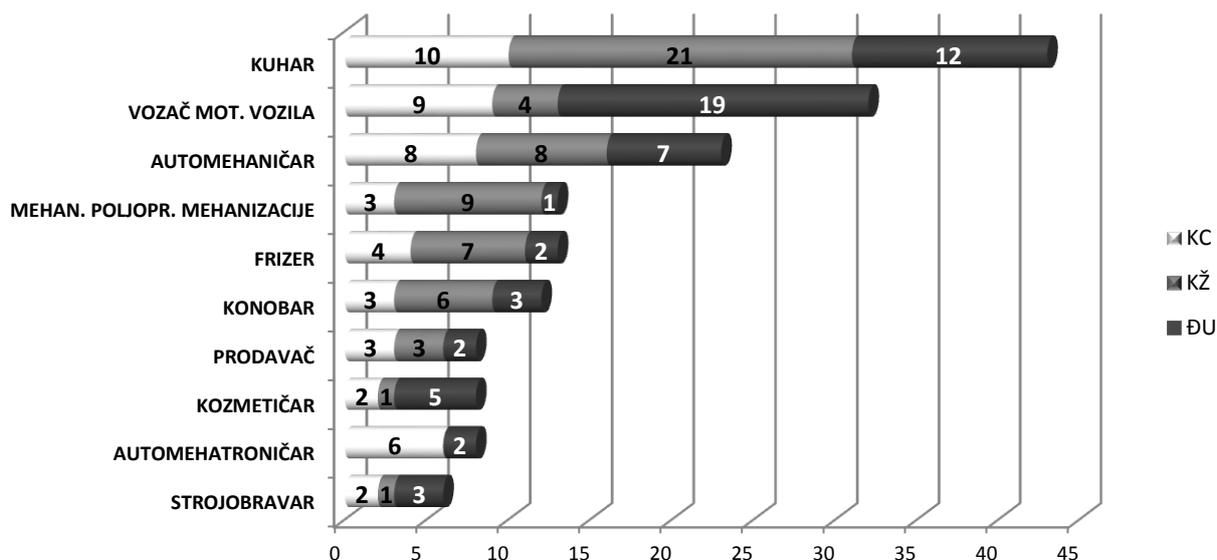

Grafički prikaz 3. Raspodjela učeničkih interesa za četverogodišnja strukovna usmjerenja (10 najviše rangiranih programa)

Tehničar za računalstvo je program za koji postoji najveći interes sa svih područja naše županije, ukupno 52 učenika, slično kao i za **medicinsku sestru/ tehničara opće njege** koja zanima ukupno 49 učenika. Na trećem mjestu je program **komercijalist** za koji se odlučuje 29 učenika isključivo s područja Ispostave Križevci, što ne začuđuje obzirom se taj program i izvodi samo u Križevcima. Za **fizioterapeuskog tehničara** se odlučuje 27 učenika, a za **elektrotehničara** 22 učenika, te primjećujemo najveći interes za njih na područja Ispostave Koprivnica, opet zbog geografske blizine programa koji se izvode samo u Koprivnici. Za zanimanje **ekonomist** se odlučuje 22 učenika sa svih područja, 20 njih, pretežno s područja Ispostave Koprivnica, zanima **upravni referent**. **Tehničar za cestovni promet** i **hotelijersko-turistički tehničar** zanima 19 učenika, te se 18 njih odlučuje za **veterinarskog tehničara**, također sukladno mjestu gdje se program izvodi.

Ako podatke usporedimo s onima prošlih godina, primjećujemo da su i dalje isti programi učenicima najatraktivniji s iznimkom **fizioterapeuskog tehničara** koji je uveden prije dvije godine i interes za njega je ove godine više nego dvostruko porastao.

U trogodišnjim strukovnim programima ove godine također ne nailazimo na velike razlike u interesima u odnosu na prošle generacije. Cjelokupnu raspodjelu interesa prema školama koje učenici pohađaju možemo iščitati iz tablice 2., dok je poredak i raspodjela najznačajnijih 10 programa prikazana na grafičkom prikazu 4.

Grafički prikaz 4. Raspodjela učeničkih interesa za trogodišnja strukovna usmjerenja (10 najviše rangiranih programa)

I ove godine, unutar trogodišnjih strukovnih programa, najprivlačnije zanimanje je **kuhar**, njega odabire 43 učenika, i to duplo više onih s područja Ispostave Križevci u odnosu na ostale. Iako je obrazovanje za kuhara dostupno u sva tri grada, u Križevcima je nešto manje raznolika ponuda zanimanja za djevojčice, stoga se veliki dio njih odlučuje za zanimanje kuhar. **Vozač motornog vozila** želi biti 32 učenika, očekivano najviše s područja Ispostave Đurđevac gdje se nalazi i sama škola. **Automehaničar** zanima 23 učenika, no tu moramo naglasiti kako je 8 učenika navelo zanimanje **automehatroničar** koje je kao novo zanimanje, spoj automehaničara i autoelektričara, od prošle godine uvedeno u programe dviju škola - u Koprivnici i Đurđevcu. Za **mehaničara poljoprivredne mehanizacije**, kao i za **frizera**, se odlučuje po 13 učenika iz svih područja županije. Slično je i s programom **konobar** kojeg odabire 12 učenika, te **prodavačem** i **kozmetičarom** kojeg odabire njih 8, kao i **strojobravarom** koji zanima 6 učenika.

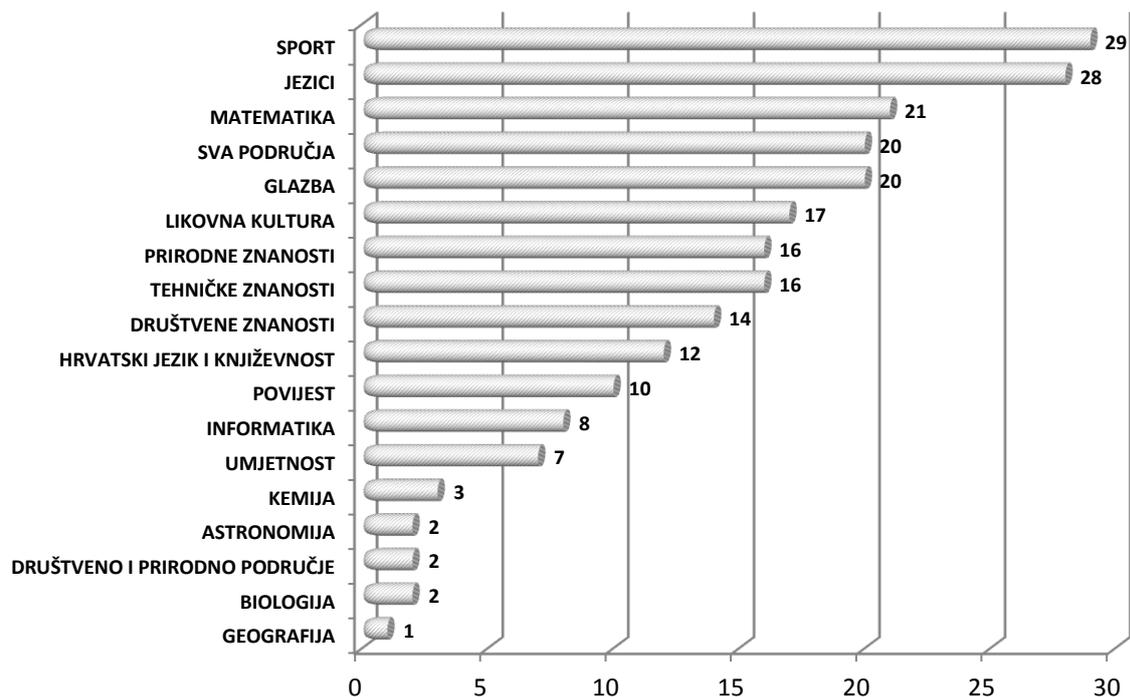
1. c. Interes učenika za umjetničke škole

Od 32 učenika koji su naveli da planiraju upisati neku od umjetničkih škola, 29 njih je navelo i naziv programa koji ih zanima. Za **glazbenu školu** se tako odlučilo 16 učenika, od čega 10 s područja Ispostave Križevci, a po 3 učenika iz ostalih područja. **Likovni tehničar** zanima 6 učenika, od čega 4 s područja Ispostave Koprivnica i 2 s područja Ispostave Križevci. **Dizajner odjeće** želi biti 4 učenika s područja Ispostave Koprivnica, a **grafički dizajner** njih 3, od čega 2 s područja Ispostave Đurđevac i 1 s područja Ispostave Koprivnica.

Svakako možemo primijetiti nastavak porasta interesa za umjetničke škole od prošle godine – unazad pet godina taj je interes obuhvaćao do 16 učenika, dok je prošle i ove godine broj zainteresiranih učenika gotovo duplo veći. Bilo da se radi o boljoj informiranosti učenika o tim programima, njihovoj većoj dostupnosti ili popularizaciji kroz medije, isti dobivaju sve više prostora u profesionalnim interesima učenika osmih razreda.

2. Izrazite sposobnosti i sklonosti učenika za pojedina nastavna područja

Kako bismo imali uvid ne samo u učeničke profesionalne namjere koji su rezultat međudjelovanja više čimbenika (sposobnosti, osobina ličnosti i školskog uspjeha učenika, mjesta stanovanja i socioekonomskog statusa obitelji, obrazovanja roditelja, braće i sestara, profesionalnih namjera prijatelja itd.) nego i u njihove izražene sposobnosti i talente, u *Anketi* smo pitali razrednike o tome ima li učenik izrazite sposobnosti i sklonosti za pojedina nastavna područja. Razrednici su na to pitanje odgovorili za 1186 učenika, od čega za 230 učenika ili 19,4% potvrdno. U grafičkom prikazu 5. možemo vidjeti o kojim se sposobnostima i u kojem broju učenika radi.

Grafički prikaz 5. Raspodjela broja učenika s obzirom na prirodu izraženih sposobnosti

Kako vidimo, od učenika za koje razrednici smatraju da imaju posebno izražene sposobnosti za određena područja, najviše je onih talentiranih za sport (29 učenika), potom jezike (28 učenika), matematiku (21 učenik), te glazbu (20 učenika), kao i onih koji su izrazito uspješni u svim područjima (20 učenika).

Kada promotrimo njihove profesionalne namjere, primjećujemo kako većina tih učenika, njih 132, namjerava upisati gimnaziju i to u najvećem broju opću i prirodoslovno-matematičku. Za četverogodišnje strukovne programe se odlučuje njih 38, u najvećem broju za zanimanje tehničara za računalstvo, elektrotehničara i medicinsku sestru/ tehničara opće njege. Daljnjih 30 učenika je neodlučno, te se 18 njih odlučuje za umjetničku, većinom glazbenu, školu. Za razne trogodišnje programe se odlučuje 10 učenika.

Učenici s izraženim sposobnostima također imaju i poteškoće u izboru zanimanja (162 učenika). U najvećoj mjeri je to problem u odabiru između nekoliko privlačnih zanimanja (40

učenika), potom općenit nedostatak informacija važnih za tu odluku (22 učenika), sumnja u mogućnost upisa željenog programa (21 učenik) ili buduće uspješnosti u tom zanimanju (15 učenika). U 158 slučajeva prepoznaju potrebu za pomoći savjetnika za profesionalno usmjeravanje od kojeg najviše žele informaciju i savjet oko izbora zanimanja. Njihova se procjena u najvećoj mjeri slaže s onom njihovih razrednika.

3. Teškoće pri izboru zanimanja

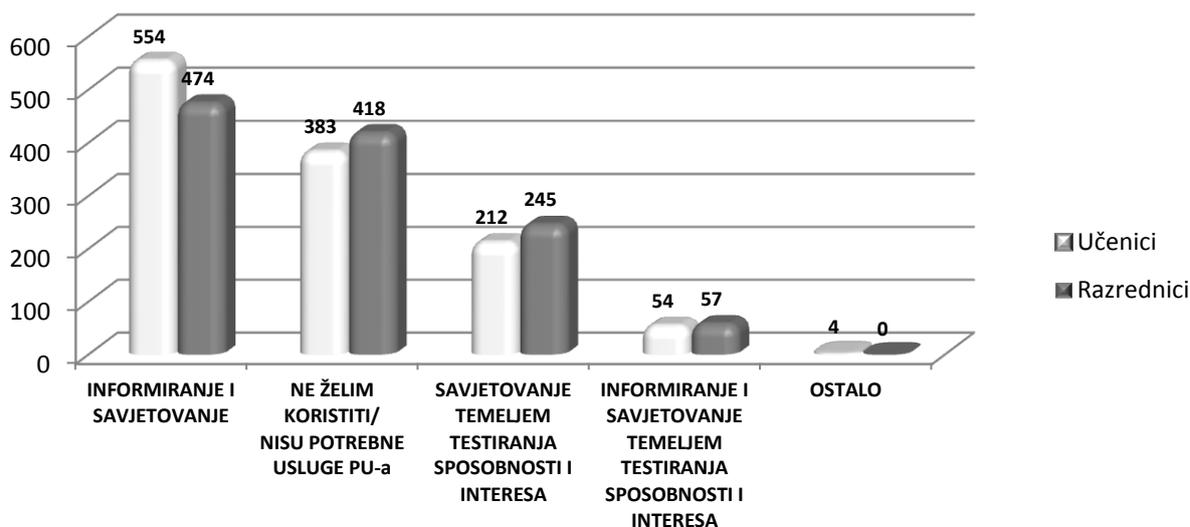
Velika većina učenika (943 učenika ili 74,8 %) pri izboru zanimanja doživljava određene teškoće i/ili nesigurnosti, što je posve uobičajeno obzirom na važnost odluke koju donose. U tablici 3. možemo vidjeti koje su i u kojem udjelu najčešće teškoće učenika.

Tablica 3. Raspodjela broja učenika s obzirom na najčešće doživljene teškoće pri izboru zanimanja

TEŠKOĆE UČENIKA PRI IZBORU ZANIMANJA	N	%
Podjednako privlačna zanimanja	251	20,3
Nesigurnost oko mogućnosti upisa (ocijene, zdravst. stanje itd.)	238	19,3
Nedostatak informacija	110	8,9
Podjednako privlačna zanimanja i nesigurnost oko mogućnosti upisa (ocijene, zdravst. stanje itd.)	70	5,7
Nesigurnost oko uspješnosti u određenom programu	41	3,3
Nedostatak informacija i podjednako privlačna zanimanja	36	2,9
Nedostatak informacija i nesigurnost oko mogućnosti upisa (ocijene, zdravst. stanje itd.)	26	2,1
Sumnja u vlastite sposobnosti	17	1,4
Izostanak podrške roditelja	17	1,4
Nesigurnost oko mogućnosti upisa (ocijene, zdravst. stanje itd.) i oko uspješnosti u određenom programu	17	1,4
Podjednako privlačna zanimanja i nesigurnost oko uspješnosti u određenom programu	16	1,3
Nedostatak informacija, podjednako privlačna zanimanja i nesigurnost oko mogućnosti upisa (ocijene, zdravst. stanje itd.)	12	1,0

Kako vidimo, kod učenika koji doživljavaju teškoće u najvećoj mjeri je prisutan, kao jedini ili kao jedan od više njih, problem nekoliko podjednako privlačnih zanimanja među kojima je teško izabrati jedno. Drugi najznačajniji problem, također kao jedini ili u kombinaciji s drugima, je sumnja učenika hoće li uopće moći upisati željeni program, bilo zbog svojih ocjena ili zdravstvenog stanja, dok je na trećem mjestu po učestalosti nedostatak informacija o zanimanjima, školama i obrazovnim programima.

Određenim savjetodavnim tehnikama je moguće pomoći učenicima u suočavanju s prve dvije teškoće, dok je treće spomenutu teškoću svakako najlakše riješiti raznim metodama grupnog i/ili individualnog informiranja. Spomenuto su prepoznali i učenici i njihovi razrednici na vrlo sličan način, kako možemo vidjeti na grafičkom prikazu 6. Većina učenika (824 ili 68,3 %) želi pomoć savjetnika, i to najčešće u vidu informiranja i savjetovanja, dok pomoć žele i razrednici za 776 učenika ili 66.8 %, također najčešće u vidu informiranja i savjetovanja.

Grafički prikaz 6. Usporedba procjene učenika i njihovih razrednika o potrebi i vrsti potrebne pomoći savjetnika za profesionalno usmjeravanje

3. a. Učenici s razvojnim i/ili zdravstvenim teškoćama

Kako bi odredili skupinu učenika kojoj svakako treba naša stručna pomoć pri donošenju odluke o izboru zanimanja, izdvojili smo one učenike za koje su razrednici naznačili da imaju određene razvojne i/ili zdravstvene teškoće, te učenike koji se školuju po prilagođenom programu te one kojima je isti zbog različitih razloga individualiziran. U tablici 4. možemo vidjeti o kojim se specifičnim teškoćama i u kojem broju radi.

Tablica 4. Raspodjela broja učenika s obzirom na razvojne i zdravstvene teškoće, te prilagodbu školskog programa

RAZVOJNE TEŠKOĆE	N	%	ZDRAVSTVENE TEŠKOĆE	N	%	PRILAGODBA PROGRAMA	N	%
NEMA TEŠKOĆE	1067	93,9	NEMA TEŠKOĆE	1082	94,2	NEMA PRILAGODBE	1070	92
OŠTEĆENJE VIDA	23	2,0	BOLESTI DIŠNOG SUSTAVA	23	2,0	PRIL. PROGRAM IZ SVIH PREDMETA	40	3,4
OŠTEĆENJE GLASOVNO-GOVORNE KOMUNIKACIJE	12	1,1	NEUROLOŠKA OBOLJENJA	11	1,0	IND. PROGRAM	39	3,4
VIŠE VRSTA OŠTEĆENJA	11	1	BOLESTI OSJETILNIH ORGANA	7	0,6	PRIL. PROGRAM IZ POJEDINIH PREDMETA	13	1,1
MENTALNA OŠTEĆENJA	7	0,6	ENDOKRINE, NUTRICIJSKE I IMUNOLOŠKE BOLESTI	6	0,5	IND. PROGRAM I PRIL. PROGRAM IZ POJEDINIH PREDMETA	1	0,1
LOKOMOTORNOG SUSTAVA	3	0,3	BOLESTI MIŠIĆNO-KOŠTANOG SUSTAVA	6	0,5	Ukupno	1163	100
PSIHIČKE BOLESTI	3	0,3	VIŠE VRSTA OŠTEĆENJA	4	0,4			
OŠTEĆENJE SLUHA	1	0,1	BOLESTI PROBAVNOG SUSTAVA	2	0,2			
SŽS-a	1	0,1	BOLESTI SRCA I KRVOŽILNIH ORGANA	2	0,2			
OSTALO	8	0,7	KOŽNE I ZARAZNE BOLESTI	1	0,1			
Ukupno	1136	100,0	OSTALO	5	0,4			
			Ukupno	1149	100,0			

U pogledu razvojnih teškoća, u najvećem broju se radi o oštećenju vida; od zdravstvenih teškoća prednjače bolesti dišnog sustava, najčešće astme. Što se tiče prilagodbe programa, u ovoj generaciji 40 učenika pohađa nastavu prema prilagođenom programu iz svih predmeta, 39 prema redovnom programu uz individualizirani pristup, 13 učenika prema prilagođenom programu iz pojedinih predmeta, dok 1 učenik ima kombinaciju redovnom programu uz individualizirani pristup i prilagođenog programa iz pojedinih predmeta. Spomenuti učenici će biti uključeni u postupak profesionalnog usmjeravanja pri našem Odsjeku.

ZAKLJUČAK

Analizirajući profesionalne namjere učenika osmih razreda osnovnih škola u Koprivničko-križevačkoj županiji, zaključujemo kako je većina učenika odabrala svoj profesionalni smjer, dok četvrtina njih još nije odlučila kamo nakon osnovne škole. Od ukupnog broja učenika koji su odlučili koju školu žele upisati u sljedećoj školskoj godini, a vrlo slično prethodnim generacijama, najveći broj učenika je odabrao jedan od smjerova četverogodišnjih strukovnih škola, pri čemu su i ove godine učenicima najprivlačnija sljedeća zanimanja: tehničar za računalstvo, medicinska sestra/ tehničar opće njege, elektrotehničar, fizioterapeutski tehničar, te komercijalist. Na drugom mjestu po zastupljenosti učeničkog odabira su gimnazije, pri čemu je opća gimnazija i općenito najtraženiji obrazovni program u profesionalnim interesima učenika osmih razreda. Na trećem mjestu interesa su razni smjerovi trogodišnjih strukovnih škola, i to u najvećem broju za zanimanja kuhar, vozač motornog vozila, automehaničar, mehaničar poljoprivredne mehanizacije i frizer. Najmanje učenika se odlučuje za umjetničke škole.

Velika većina učenika pri izboru zanimanja doživljava određene teškoće i/ili nesigurnosti. Pri tome je u najvećoj mjeri prisutan, kao jedini ili kao jedan od više njih, problem nekoliko podjednako privlačnih zanimanja među kojima je teško izabrati jedno. Drugi najznačajniji problem, također kao jedini ili u kombinaciji s drugima, je sumnja učenika hoće li uopće moći upisati željeni program, bilo zbog svojih ocjena ili zdravstvenog stanja, dok je na trećem mjestu po učestalosti nedostatak informacija o zanimanjima, školama i obrazovnim programima. Sukladno tome, većina učenika želi pomoć savjetnika za profesionalno usmjeravanje, i to najčešće u vidu informiranja i savjetovanja.

Što se tiče izraženih sposobnosti i nadarenosti učenika, od oko petine od ukupnog broja učenika za koje razrednici smatraju da imaju posebno izražene sposobnosti za određena područja, najviše je onih talentiranih za sport, jezike, matematiku, te glazbu, kao i onih koji su izrazito uspješni u svim područjima. Kada promotrimo njihove profesionalne namjere, primjećujemo kako većina njih namjerava upisati gimnaziju i to u najvećem broju opću i prirodoslovno-matematičku. Od poteškoća u najvećoj mjeri doživljavaju problem u odabiru između nekoliko privlačnih zanimanja. Također, oni prepoznaju potrebu za pomoći savjetnika za profesionalno usmjeravanje od kojeg najviše žele informaciju i savjet oko izbora zanimanja.

Što se tiče učenika s razvojnim i/ili zdravstvenim teškoćama, u najvećem broju se radi o oštećenju vida i bolestima dišnog sustava, najčešće astme. Što se tiče prilagodbe programa, u ovoj generaciji 93 učenika pohađa nastavu s nekim oblikom prilagodbe, te će biti uključeni u postupak profesionalnog usmjeravanja pri našem Odsjeku.